

Sprawozdanie

z realizacji programu

Ministra Sportu i Turystyki

na lata 2015 – 2020, dotyczącego

zapobiegania korupcji w sporcie

„Nie bądź pionkiem w grze!”

za rok 2018

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Departament Kontroli i Nadzoru

marzec, 2019 r.

I. Wprowadzenie

Korupcja, a w szczególności manipulowanie zawodami sportowymi, to jedna z najpoważniejszych patologii życia sportowego, która jest zjawiskiem etycznie i społecznie niepożądanym. Zachowania korupcyjne pozostają w sprzeczności z fundamentalnymi wartościami sportu i stanowią przykład patologicznego naruszania zasady fair play, wyznaczającej etyczny kanon sportu.

Ustawianie zawodów sportowych, definiowane jako intencjonalne działanie prowadzące do niewłaściwej zmiany przebiegu lub wyniku zawodów sportowych w celu uzyskania korzyści dla siebie lub dla innych, jest nieuczciwością w stosunku do wszystkich uczestników sportowego widowiska.

Manipulowanie zawodami sportowymi jest sprzeczne z zasadami uczciwego współzawodnictwa sportowego, to negatywne zjawisko wypacza bowiem nieprzewidywalność zawodów sportowych.

Niezwykle poważnym zagrożeniem jest manipulowanie sportem, szczególnie w związku z udziałem w zakładach bukmacherskich, dotyczących zawodów sportowych.

Ustawianie zawodów sportowych może mieć także powiązania z działalnością przestępczą, w tym mającą międzynarodowy charakter, gdzie wpływ na przebieg czy wynik zawodów może być sposobem na osiągnięcie szybkiego dochodu, czy zalegalizowanie, dzięki zakładom bukmacherskim, środków zdobytych niezgodnie z prawem.

W każdym przypadku należy zająć się tym zjawiskiem, w tym poprzez profilaktyczne działania mające na celu zapobieganie korupcji w sporcie, a zwłaszcza zwalczanie manipulowania zawodami sportowymi, służące ochronie uczciwości w sporcie i etyki sportowej.

Za podjęciem działań zapobiegających przypadkom korupcji w sporcie przemawia również skala oraz dynamiczny charakter tego niepożądanego zjawiska, w tym w szczególności ustawiania zawodów sportowych. Doświadczenia Polski, ale również innych krajów, potwierdzają tę tezę. Jest to ściśle związane ze zjawiskiem globalizacji i komercjalizacji sportu.

Biorąc pod uwagę, że ustawianie zawodów sportowych jest zjawiskiem transgranicznym wymagającym ściślejszej międzynarodowej współpracy wszystkich właściwych podmiotów, potrzeba realizacji działań edukacyjnych w obszarze korupcji w sporcie, w szczególności w zakresie ustawiania zawodów sportowych, wynika z licznych zaleceń i rekomendacji UE.

Powyższe zjawisko było najważniejszym priorytetem polskiej Prezydencji w Radzie UE w II poł. 2011 r., zakończonej m.in. konkluzjami nt. ustawiania wyników zawodów sportowych, czyli pierwszym dokumentem na poziomie unijnym podejmującym tego rodzaju tematykę.

Warto nadmienić, że 18 września 2014 roku, w miejscowości Macolin, przyjęto Konwencję Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi, będącą obecnie jedyną umowę międzynarodową wielostronną, która traktuje bezpośrednio o zwalczaniu manipulowania zawodami sportowymi.

Konwencja Macolin jest istotnym krokiem w zwalczaniu manipulowania sportem służącym ochronie uczciwości w sporcie i etyki sportowej w zgodzie z zasadą autonomii sportu.

Polska podpisała Konwencję Rady Europy w sprawie zwalczania manipulowania zawodami sportowymi 7 lipca 2015 r., zatem popiera cele oraz sposób ich realizacji wyrażony w Konwencji.

Poza działaniami o charakterze operacyjno-rozpoznawczym i dochodzeniowo-śledczym, za które odpowiada przede wszystkim Policja i powołane do tego instytucje (Centralne Biuro Antykorupcyjne), kluczową rolę w zwalczaniu korupcji w sporcie odgrywają działania edukacyjne, a także współpraca i wymiana informacji pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, w tym organami ścigania, administracją publiczną, ruchem sportowym.

W ramach wspomnianych antykorupcyjnych działań edukacyjnych Ministerstwo Sportu i Turystyki rozpoczęło w 2013 r. realizację kilku inicjatyw szkoleniowych, które następnie usystematyzowano w formie programu Ministra Sportu i Turystyki na lata 2015–2020 pn. „Nie bądź pionkiem w grze!”. Program zakłada organizację szkoleń i zajęć edukacyjnych adresowanych do różnych środowisk sportowych, w tym młodych zawodników, trenerów czy sędziów, a jego celem jest zapobieganie korupcji w sporcie.

Treści przekazywane w ramach poszczególnych projektów programu nawiązują bezpośrednio do aktualnego stanu prawnego, w tym przede wszystkim do przepisów art. 46–48 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, aby realizować funkcję prewencyjną.

Powyższy program zasadniczo jest realizowany w ramach współpracy administracji centralnej (Ministerstwo Sportu i Turystyki, będące jednocześnie koordynatorem programu), podmiotów odpowiedzialnych za wykrywanie i ściganie korupcji (Komenda Główna Policji, Centralne Biuro Antykorupcyjne) oraz ruchu sportowego (polskie związki sportowe, w tym zwłaszcza Polski Związek Piłki Nożnej, ligi zawodowe i szkoły mistrzostwa sportowego).

Warto podkreślić, że działania w zakresie zapobiegania korupcji w sporcie, w tym w szczególności projekty edukacyjne, zostały uwzględnione w tworzonych rządowych i resortowych dokumentach strategicznych, w tym ramach kierunku interwencji 2.2.3. *Zwalczanie korupcji w sporcie oraz ustawiania zawodów sportowych* Programu Rozwoju Sportu do roku 2020 oraz działania 6.3. *Wspieranie edukacji antykorupcyjnej w środowisku sportowym* Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020.

Program będzie realizowany w latach 2015–2020, co zapewnia zbieżność horyzontu czasowego z głównym dokumentem strategicznym Ministra Sportu i Turystyki, tj. „Programem rozwoju sportu do roku 2020”, w którym poświęcono uwagę problematyce korupcji w sporcie i jej przeciwdziałaniu w formie działalności edukacyjnej.

Należy również stwierdzić, że program „Nie bądź pionkiem w grze!” wpisuje się w wytyczne, przyjętego przez Ministra Sportu i Turystyki, dokumentu pn. „Kodeks Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych”, który stanowi wyraz podejścia resortu sportu do kwestii dbałości i odpowiedzialności za jakość zarządzania polskim sportem, ale również za rzetelność i gospodarność wydatkowania środków publicznych. Kodeks zawiera szereg rekomendacji dotyczących zwalczania zagrażających sportowi negatywnych zjawisk, takich jak doping, korupcja czy dyskryminacja.

Nadrzędnym celem programu „Nie bądź pionkiem w grze!” jest podnoszenie świadomości środowiska sportowego na temat zagrożeń korupcyjnych, w tym w szczególności noszących znamiona ustawiania zawodów sportowych. Główne działania programu koncentrują się na przedsięwzięciach edukacyjnych przygotowanych dla różnych grup docelowych środowiska sportowego, w tym priorytetowo młodych zawodników uprawiających sporty, w których istnieje największe ryzyko wystąpienia zagrożeń korupcyjnych. Ich uzupełnienie stanowią działania naukowo-badawcze i informacyjne.

II. Projekt realizowany w szkołach mistrzostwa sportowego

Projekt szkoleniowy „Zapobieganie korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych w szkołach mistrzostwa sportowego” zakłada organizację i przeprowadzenie szkoleń antykorupcyjnych dla młodych sportowców w tego typu placówkach. Priorytetowo traktowane są szkoły działające w sportach, w których ryzyko korupcji jest największe.

Projekt jest realizowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Komendą Główną Policji, przy wsparciu właściwych terytorialnie Komend Wojewódzkich Policji, polskich związków sportowych i dyrektorów poszczególnych szkół mistrzostwa sportowego.

1. Geneza działań w projekcie

- 1) W celu przygotowania realizacji projektu opracowano szczegółową koncepcję działań szkoleniowych oraz przeprowadzono pilotażowe szkolenie dla młodych zawodników Akademii Piłkarskiej „Legia” Warszawa w 2013 r.
- 2) Projekt został oficjalnie zainaugurowany 15 października 2013 r. w Warszawie podczas konferencji warsztatowej „Przeciwdziałanie korupcji w sporcie”.
- 3) W latach 2013–2018 przeprowadzono łącznie 40 sesji szkoleniowych w 32 szkołach mistrzostwa sportowego z udziałem ok. 1644 młodych sportowców.

2. Założenia projektu szkoleniowego

Założenia projektu wypracowano wykorzystując doświadczenia dotychczasowych inicjatyw profilaktycznych realizowanych przez Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Komendę Główną Policji. Ponadto w określeniu treści programowych i grupy docelowej projektu pomogły m.in. uzgodnienia prowadzone podczas spotkań dyskusyjnych z przedstawicielami wybranych polskich związków sportowych, które wzięły udział w działaniach inicjujących projekt szkoleniowy (w tym Polski Związek Piłki Nożnej, Polski Związek Piłki Siatkowej, Związek Piłki Ręcznej w Polsce, Polski Związek Koszykówki, Polski Związek Rugby, Polski Związek Motorowy).

Mając na uwadze przewidywane efekty działań szkoleniowych, wskazano następujące cele projektu:

Cele główne projektu:

- 1) Podniesienie świadomości środowiska sportowego odnośnie korupcji w sporcie oraz manipulowania zawodami sportowymi.
- 2) Przeciwdziałanie zjawisku korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych.

Cele szczegółowe:

- a) utrwalenie wśród młodych zawodników postawy asertywnego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego,
- b) zwrócenie uwagi ruchu sportowego na negatywny wpływ korupcji w sporcie oraz przypadków manipulowania zawodami sportowymi na wizerunek sportu,
- c) kontynuowanie efektywnej współpracy w zakresie przeciwdziałania korupcji w sporcie i manipulowaniu zawodami sportowymi między zainteresowanymi podmiotami,
- d) wzmocnienie dialogu administracji rządowej, organów ścigania i podmiotów środowiska piłkarskiego,

- e) realizacja poprzez projekt zadań i działań określonych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020,
- f) propagowanie pozytywnych wzorców i postaw antykorupcyjnych w środowisku sportowym,
- g) identyfikacja priorytetów dla działań edukacyjnych w zakresie korupcji w sporcie.

Zajęcia były prowadzone w kilku modułach szkoleniowych:

- ogólna charakterystyka zjawiska manipulowania zawodami sportowymi,
- przepisy prawa karnego dotyczące korupcji w sporcie,
- sankcje dyscyplinarne danego związku sportowego w zakresie korupcji w sporcie,
- przykładowe afery korupcyjne z udziałem znanych sportowców,
- zbiór zasad właściwego reagowania w przypadkach zagrożenia korupcyjnego, a w szczególności propozycji ustawiania zawodów sportowych.

3. Realizacja projektu szkoleniowego w 2018 r.

Kadra prowadząca zajęcia szkoleniowe

Szkolenia profilaktyczne były prowadzone bezpośrednio przez pracowników Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz specjalistów właściwych Komend Wojewódzkich Policji. Nadmienić należy, że zwiększenie skali projektu jest możliwe poprzez dążenie do wyłonienia jego koordynatorów w poszczególnych szkołach mistrzostwa sportowego, którzy prowadziliby cykliczne zajęcia profilaktyczne we własnych szkołach.

Uczestnicy

Zajęcia szkoleniowe skierowano przede wszystkim do młodych sportowców w wieku od 15 do 20 lat, którzy uczęszczają do szkół mistrzostwa sportowego. Priorytetowo jako grupę docelową traktowano zawodników uprawiających sporty, które są szczególnie narażone na ryzyko korupcji, a przede wszystkim zjawisko manipulowania zawodami sportowymi.

Przebieg projektu

Zajęcia szkoleniowe dla młodych sportowców w poszczególnych szkołach mistrzostwa sportowego prowadzili pracownicy Ministerstwa Sportu i Turystyki wspólnie ze specjalistami Wydziałów do walki z Korupcją Komend Wojewódzkich Policji w Warszawie, Kielcach, Łodzi, Gdańsku i Gorzowa Wielkopolskiego.

Ponadto działania szkoleniowe prowadzone bezpośrednio z uczniami były wspierane przez wyznaczonych w szkołach opiekunów, a przede wszystkim wymagały akceptacji dyrektorów poszczególnych placówek.

W toku projektu w 2018 r. przeprowadzono 10 sesji szkoleniowych z udziałem 395 młodych sportowców uczęszczających do siedmiu szkół mistrzostwa sportowego.

Ponadto warto nadmienić, że projekt był także kontynuowany w 4 szkołach mistrzostwa sportowego (Szkoła Mistrzostwa Sportowego ZPRP w Płocku, XV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Bydgoszczy, IX Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Miłośników Ziemi Śląskiej w Chorzowie, XI Liceum Ogólnokształcącego Mistrzostwa Sportowego w Zespole Szkół nr 9 im. Bydgoskich Olimpijczyków w Bydgoszczy).

Zajęcia szkoleniowe zrealizowano w następujących placówkach:

Nr	Nazwa SMS	Sport	Termin szkolenia	Liczba uczestników
1.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego Polskiego Związku Koszykówki we Władysławowie	koszykówka	12.11.18 r.	20
2.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim	piłka nożna, pływanie, lekka atletyka, piłka siatkowa	22.11.18 r.	55
3.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego Związku Piłki Ręcznej w Polsce w Gdańsku	piłka ręczna	15.11.17 r.	60
4.	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Ostrowcu Świętokrzyskim	pływanie, piłka siatkowa, piłka ręczna, piłka nożna	5.12.18 r.	70
5.	LIX Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego im. Janusza Kusocińskiego w Warszawie	piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, lekka atletyka, pięciobój nowoczesny, pływanie, szermierka	10.12.18 r.	80
6.	VII Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego w Zielonej Górze	piłka siatkowa, pływanie, koszykówka, piłka nożna, lekka atletyka	19.11.18 r.	80
7.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego Związku Piłki Ręcznej w Polsce w Kielcach	piłka ręczna	3.12.18 r.	30
RAZEM				395

Program szkolenia

Szkolenia prowadzono według poniższego programu:

- 1) Ogólna charakterystyka korupcji w sporcie (m.in.: zdefiniowanie korupcji dotyczącej zawodów sportowych, w tym zjawiska manipulowania zawodami sportowymi, a zwłaszcza w związku z udziałem w zakładach wzajemnych).
- 2) Przykładowe afery korupcyjne w europejskim sporcie.
- 3) Konsekwencje zachowań korupcyjnych w sporcie:
 - a) sportowe,
 - b) dyscyplinarne,
 - c) karne, w tym przepisy dotyczące korupcji w sporcie, określone w art. 46–49 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹.
- 4) Prezentacja i omówienie zasad właściwego reagowania w sytuacji korupcyjnej.

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 1263.

Treści szkolenia

Materiały szkoleniowe przygotowano w oparciu o treści programowe projektu oraz dane udostępnione m.in. przez organizacje: Transparency International, SportAccord, Deutsche Fußball Liga GmbH oraz Institut de Relations Internationales et Stratégiques.

Podczas zajęć omawiano m.in. pojęcia dotyczące zjawiska manipulowania zawodami sportowymi, przypadki afer korupcyjnych, a także uregulowania karne i przepisy dyscyplinarne przewidujące odpowiedzialność za czyny sprzeczne z prawem oraz naruszające zasady rywalizacji sportowej.

Podnoszono również problematykę manipulowania zawodami sportowymi w związku z udziałem w zakładach wzajemnych, dotyczących imprez sportowych oraz możliwego ryzyka uzależnienia od gier hazardowych.

Prezentowano zasady właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego, które mogą wspierać młodych sportowców w utrwalaniu postaw zgodnych z zasadami współzawodnictwa sportowego.

Przedstawiano także film szkoleniowy, udostępniony przez organizację SportAccord, opisujący rzeczywiste schematy postępowania oszustów, nakłaniających do nieuczciwych zachowań młodych sportowców, którzy rozpoczynają karierę sportową.

Ponadto na zlecenie MSiT wydrukowano broszurki informacyjne, zawierające zbiór zasad i dobrych praktyk, wspierających młodych sportowców w unikaniu sytuacji zagrożeń korupcyjnych. Broszurki dystrybuowano wśród uczestników szkoleń.

Fot. Front ulotki

Fot. Tył ulotki

Ministerstwo Sportu i Turystyki wspiera walkę z korupcją w sporcie i ustawianiem zawodów sportowych, które wpływają negatywnie na wizerunek sportu i są sprzeczne z fundamentalnymi wartościami sportu.

USTAWIANIE ZAWODÓW SPORTOWYCH (match - fixing)

Pamiętaj!

Korupcja w sporcie

- to oszustwo sportowe, naruszające wartości i zasady w sporcie, takie jak uczciwość, fair play, szacunek dla innych zawodników;
- to naruszenie reguł sportowych, które grozi odpowiedzialnością dyscyplinarną;
- godzi w uczciwą rywalizację sportową, a jej sprawcy podlegają odpowiedzialności karnej określonej w ustawie o sporcie.

Ustawianie zawodów sportowych (match - fixing)

- to nieuczciwy wpływ na przebieg lub wynik zawodów sportowych, w celu uzyskania korzyści dla siebie i innych;
- może dotyczyć każdego sportu;
- często ma związek z zakładami bukmacherskimi.

- Nie ufaj ludziom, którzy coś Ci obiecują!
- Nie ujawniaj informacji dotyczących Twojego sportu!
- Nie obstawiaj zakładów dotyczących Twojego sportu!
- Nie przyjmuj żadnych nieoczekiwanych korzyści w związku z Twoją działalnością sportową!
- Jeśli otrzymasz propozycję korupcyjną lub zostaniesz poproszony o zmanipulowanie meczu - stanowczo powiedz „NIE”!

Fot. Wewnętrzna strona ulotki

Zajęcia szkoleniowe prowadzono w następujących modułach:

- *ogólna charakterystyka korupcji w sporcie*

Uczestnicy zajęć zostali wprowadzeni w tematykę zajęć. Szkoleniowcy przedstawiali najważniejsze zagadnienia i definicje dotyczące problematyki korupcji w sporcie, w tym w szczególności omawiano przypadki manipulowania zawodami sportowymi w poszczególnych sportach. Ponadto zarysowano schemat postępowania oszustów, którzy wpływając na sportowców, chcą doprowadzić do niewłaściwej, nieuczciwej zmiany przebiegu lub wyniku zawodów, zwłaszcza na potrzeby zakładów wzajemnych.

- *przepisy prawa karnego dotyczące korupcji w sporcie*

W trakcie modułu przedstawiciele Policji, korzystając z własnych doświadczeń, systematyzowali i poszerzali wiedzę uczestników szkolenia, omawiając szczegółowo obowiązujące przepisy prawne w zakresie korupcji w sporcie, określone w art. 46–49 ustawy o sporcie, a w szczególności przepisy dotyczące sprzedajności sportowej, przekupstwa sportowego, korupcji sportowej w związku z udziałem w zakładach wzajemnych, płatnej korupcji w sporcie oraz wyjaśniano klauzulę bezkarności.

- *uregulowania dyscyplinarne, określone w danym polskim związku sportowym, wobec sprawców czynów podlegających odpowiedzialności dyscyplinarnej*

Prowadzący przedstawili sankcje dyscyplinarne grożące sprawcom czynów korupcyjnych określone w wybranych sportach. Ponadto wskazywano, że zachowania korupcyjne mogą mieć negatywny wpływ na dalszy przebieg kariery zawodnika (autorytet i wiarygodność sportowca).

- *zbiór zasad asertywnego zachowania w przypadkach zagrożenia korupcyjnego lub propozycji ustawiania zawodów sportowych*

Szkoleniowcy zapoznawali uczestników z kodeksem postępowania zawierającym zasady właściwego reagowania w przypadku zagrożenia korupcyjnego i propozycji ustawiania zawodów sportowych. Zbiór zasad, opublikowany w formie ulotki profilaktycznej, był dystrybuowany wśród uczestników szkolenia.

Metody szkoleniowe

Zajęcia prowadzono w formie wykładowej, a wypowiedzi szkoleniowców podkreślały: multimedialna prezentacja oraz materiały filmowe, które wzbudzały szczególne zainteresowanie uczestników i jednocześnie były impulsem do dyskusji. Szkoleniowcy stosowali techniki zapewniające możliwą skuteczność szkolenia oraz wspierające realizację założonych celów.

Efekty szkolenia

Uczestnikom szkoleń przekazano podstawową wiedzę dotyczącą:

- zjawiska korupcji w sporcie i przypadków manipulowania zawodami sportowymi, zwłaszcza w powiązaniu z udziałem w zakładach wzajemnych,
- odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej za działania korupcyjne,
- przykładowych zachowań korupcyjnych oraz przypadków manipulowania zawodami sportowymi w poszczególnych sportach,
- praktycznych umiejętności właściwego reagowania w sytuacji korupcyjnej oraz w przypadkach stanowiących naruszenie uczciwości i reguł współzawodnictwa sportowego.

4. Ewaluacja szkolenia

W celu weryfikacji treści programowych oraz części organizacyjnej zajęć przeprowadzono ewaluację szkoleń. Ewaluację prowadzono m.in. poprzez rozmowy z uczestnikami w trakcie szkoleń oraz przy pomocy anonimowych ankiet ewaluacyjnych zawierających ocenę punktową strony organizacyjnej i merytorycznej szkolenia, a także pytania otwarte.

Formularze ankietowe wypełniło łącznie 275 zawodniczek i zawodników uczestniczących w szkoleniach.

Należy stwierdzić, że łącznie 41 (14,9%) ankietowanych uczestników potwierdziło osobisty kontakt z korupcją w sporcie, co wskazuje na potrzebę kontynuacji profilaktycznych działań szkoleniowych skierowanych do młodych sportowców.

Ponadto odnotowano, że 84 sportowców (30,5%) brało udział w zakładach wzajemnych w obszarze sportu.

Ankietowani uczestnicy (76,0%) dobrze ocenili prowadzone zajęcia szkoleniowe. Szkoleniowcy jasno prezentowali treści szkolenia, byli komunikatywni i starali się nawiązywać dobre relacje z uczestnikami. Większość ankietowanych (74,9%) potwierdziła przydatność przekazywanych informacji oraz pozyskanie wiedzy, która umożliwi właściwe reagowanie w sytuacji korupcyjnej (72,0%).

Ponadto odnotowano uwagi dotyczące m.in. organizacji i sposobu prowadzenia szkolenia, które głównie dotyczyły zmniejszenia ilości zagadnień teoretycznych oraz czasu trwania zajęć

szkoleniowych. Odnotowano również pozytywne wskazania dotyczące przydatności przekazywanych treści.

Wśród wskazywanych propozycji działań dotyczących zapobiegania manipulowaniu zawodami sportowych można wymienić potrzebę edukacji, podnoszenia świadomości środowiska sportowego, nagłaśniania problemu i stosowania bardziej rygorystycznych kar.

Poniżej zamieszczono zbiorcze zestawienia odpowiedzi na pytania ankietowe

1. Jak oceniasz szkolenie?

	1	2	3	4	5
Treść zajęć:	9	14	45	109	95
Przydatność informacji:	7	30	37	79	119
Sposób prowadzenia:	16	20	65	87	84
Ocena ogólna zajęć:	10	15	37	130	79

2. Pomóż nam poprawić jakość szkolenia, przekazując swoje uwagi!

	TAK	NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jak uważasz, czy spotkałeś się już osobiście z przypadkami korupcji w sporcie?	41 (14,9%)	182	50
Czy kiedykolwiek brałeś udział w zakładach wzajemnych dotyczących zawodów sportowych?	84 (30,5%)	179	10
Czy działania takie, jak to szkolenie, są w Twojej opinii przydatne?	206 (74,9%)	25	44
Czy po szkoleniu będziesz wiedział jak się zachować w sytuacji korupcyjnej?	198 (72,0%)	20	51

5. Wnioski dotyczące dalszych działań antykorupcyjnych

- 1) Zasadne jest kontynuowanie szkoleń antykorupcyjnych obejmujących różne sporty, a przede wszystkim najbardziej zagrożone korupcją oraz zjawiskiem manipulowania zawodami sportowymi.
- 2) Wskazaniem kontynuacji projektu szkoleniowego jest również niemały odsetek ankietowanych uczestników, którzy potwierdzili osobisty kontakt z przypadkami korupcji w sporcie.
- 3) Niezbędne jest utrzymywanie efektywnej współpracy z Komendą Główną Policji i podmiotami ruchu sportowego w obszarze antykorupcyjnych przedsięwzięć edukacyjnych, profilaktycznych i informacyjnych.
- 4) W celu rozszerzenia skali antykorupcyjnego projektu szkoleniowego, wskazane jest merytoryczne wsparcie szkół mistrzostwa sportowego, podejmujących działania mające na celu kontynuację zajęć profilaktycznych w zakresie wymienionego projektu.
- 5) Działania w obszarze zapobiegania korupcji w sporcie, a w szczególności manipulowania zawodami sportowymi wpisują się w zadania Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020.

III. Projekt realizowany w klubach piłkarskich pn. „Przeciwdziałanie korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich”

Projekt zakłada organizację szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich najwyższych klas rozgrywkowych (o scentralizowanym systemie rozgrywek). Początkowo projekt opierał się na szkoleniach prowadzonych bezpośrednio przez pracowników Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Komendy Głównej Policji, by ostatecznie przyjąć obecną formę, w której dotychczasowi realizatorzy odpowiadają za przygotowanie i przeprowadzenie warsztatów szkoleniowych dla koordynatorów projektu rekrutujących się z Komend Wojewódzkich Policji, wojewódzkich związków piłki nożnej, klubów piłkarskich najwyższych klas rozgrywkowych. Warsztaty mają służyć przygotowaniu koordynatorów pod względem merytorycznym oraz organizacyjnym do prowadzenia szkoleń w klubach piłkarskich na swoim terenie. Szkolenia te mają być prowadzone przez zespół koordynatorów, złożony z przedstawicieli klubu oraz właściwej terytorialnie Komendy Wojewódzkiej Policji. Adresatami szkoleń są młodzi zawodnicy ww. klubów piłkarskich.

Dedykowanie odrębnego projektu szkoleniowego jednemu konkretnemu sportowi, jakim jest piłka nożna, wynika z faktu, iż od lat boryka się on z przypadkami korupcji i zjawiskiem ustawiania zawodów. Jest to także sport o dużej popularności, którym w sposób szczególnie interesują się operatorzy zakładów wzajemnych.

Jednym z założeń jest również zwrócenie szczególnej uwagi w toku projektu szkoleniowego na kwestię udziału środowiska piłkarskiego, a przede wszystkim zawodników, w zakładach wzajemnych i związanymi z tym ograniczeniami prawnymi, szczególnie wynikającymi z przepisów wewnętrznych PZPN, z uwzględnieniem możliwego ryzyka uzależnień od gier hazardowych.

Obecnie projekt jest realizowany na podstawie odrębnego porozumienia, którego stronami są partnerzy projektu, a więc Ministerstwo Sportu i Turystyki, Komenda Główna Policji, Polski Związek Piłki Nożnej oraz Ekstraklasa S.A.

1. Geneza działań w projekcie

- 1) Założenia projektu „Przeciwdziałanie korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich” opracowano wykorzystując w szczególności doświadczenia projektu szkoleniowego „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy”, realizowanego w 2014 r.
- 2) Na potrzeby realizowanego pilotażowo w 2014 r. projektu „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy” zawarto 15 kwietnia 2014 r. porozumienie o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych, które przewidywało przeprowadzenie do dnia 31 maja 2014 r. szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich 16 klubach Ekstraklasy.
- 3) W ramach projektu realizowanego w klubach Ekstraklasy w 2014 r. przeprowadzono łącznie 16 sesji szkoleniowych w poszczególnych klubach tej klasy rozgrywkowej, którymi łącznie objęto 661 zawodników w wieku 15–18 lat.
- 4) W 2015 roku zdecydowano o konieczności rozszerzenia zasięgu projektu również na kluby niższych klas rozgrywkowych i zmianie formuły szkoleniowej, zgodnie z którą prowadzeniem zajęć szkoleniowych mieliby się zająć klubowi koordynatorzy projektu, aktywnie wspierani przez wyznaczonych koordynatorów właściwej miejscowo Komendy Wojewódzkiej Policji.
- 5) W rezultacie, począwszy od 2015 r. projekt zakłada współpracę z koordynatorami projektu wyznaczonymi w klubach najwyższych klas rozgrywkowych (Ekstraklasy, I i II ligi) oraz w Komendach Wojewódzkich Policji, a także pomocniczo w wojewódzkich związkach piłki nożnej.
- 6) Projekt jest wdrażany zgodnie z postanowieniami porozumienia z 19 lutego 2015 r. o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich, zawartego między Ministrem Sportu i Turystyki, Komendantem Głównym Policji, Zarządem Polskiego Związku Piłki Nożnej, Zarządem Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa S.A. Powyższe porozumienie zakładające realizację przedsięwzięcia do 31 lipca 2018 r., zostało przedłużone na kolejny 3 letni okres do 28 lipca 2021 r.
- 7) W trakcie realizacji projektu w 2015 roku przeprowadzono szkolenia antykorupcyjne w 15 klubach Ekstraklasy oraz 16 klubach pierwszoligowych z udziałem 1475 młodych piłkarzy. Natomiast w 2016 roku szkolenia profilaktyczne zostały przeprowadzone w 15 klubach Ekstraklasy oraz 16 klubach pierwszoligowych i 12 drugoligowych, w których uczestniczyło łącznie 2430 młodych piłkarzy. Wdrożenie kolejnej edycji projektu umożliwiło przeszkolenie w 2017 roku 1801 młodych sportowców w 14 klubach Ekstraklasy oraz 9 klubach pierwszoligowych i 9 drugoligowych.

2. Założenia projektu szkoleniowego

Założenia projektu szkoleniowego przygotowano wykorzystując doświadczenia podobnych inicjatyw profilaktycznych, a w szczególności projektu szkoleniowego „Przeciwdziałanie korupcji w klubach Ekstraklasy”, a także materiałów udostępnionych przez Transparency International, SportAccord oraz projektów szkoleniowych prowadzonych przez Bundesligę i francuski Institute for International and Strategic Affairs – IRIS.

W związku z tym określono następujące cele projektu:

Cele główne projektu:

1. Podniesienie świadomości środowiska sportowego odnośnie korupcji w sporcie oraz manipulowania zawodami sportowymi.
2. Przeciwdziałanie zjawisku korupcji w sporcie i ustawianiu zawodów sportowych.

Cele szczegółowe:

- a) utrwalenie wśród młodych zawodników postawy asertywnego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego,
- b) zwrócenie uwagi ruchu sportowego na negatywny wpływ korupcji w sporcie oraz przypadków manipulowania zawodami sportowymi na wizerunek sportu,
- c) kontynuowanie efektywnej współpracy w zakresie przeciwdziałania korupcji w sporcie i manipulowaniu zawodami sportowymi między zainteresowanymi podmiotami,
- d) wzmocnienie dialogu administracji rządowej, organów ścigania i podmiotów środowiska piłkarskiego,
- e) realizacja poprzez projekt zadań i działań określonych w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018 –2020,
- f) propagowanie pozytywnych wzorców i postaw antykorupcyjnych w środowisku sportowym,
- g) identyfikacja priorytetów dla działań edukacyjnych w zakresie korupcji w sporcie.

3. Realizacja projektu szkoleniowego

Projekt przeprowadzono zgodnie z postanowieniami porozumienia z 19 lutego 2015 r. o współpracy w zakresie działań szkoleniowych w obszarze przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich zawartego na potrzeby projektu między Ministrem Sportu i Turystyki, Komendantem Głównym Policji, Zarządem Polskiego Związku Piłki Nożnej, Zarządem Ligi Zawodowej Piłki Nożnej Ekstraklasa SA.

Porozumienie, zakładające realizację przedsięwzięcia do 2018 r., zostało przedłużone na kolejne trzy lata, do 28 lipca 2021 r.

Powyższe porozumienie określa główne zadania poszczególnych partnerów projektu, a w tym:

- 1) Ze strony **Ministerstwa Sportu i Turystyki** przygotowanie i przeprowadzenie antykorupcyjnych szkoleń centralnych skierowanych do wyznaczonych koordynatorów projektu, koordynację opracowania materiałów programowych oraz szkoleniowych dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych oraz nadzór nad realizacją projektu szkoleniowego m.in. poprzez koordynację działań logistycznych, a w tym monitorowanie realizacji wybranych szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich, a po ich zakończeniu dokonanie analizy i oceny efektywności przekazywanych treści szkoleniowych;
- 2) Ze strony **Komendy Głównej Policji** współpracę w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych, wyznaczenie w komendach wojewódzkich Policji koordynatorów projektu oraz zaangażowanie merytoryczne pracowników Policji w przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń

centralnych, a także współpracę w organizacji szkoleń antykorupcyjnych w klubach piłkarskich;

- 3) Ze strony **Polskiego Związku Piłki Nożnej** zagwarantowanie efektywnej współpracy w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla antykorupcyjnych szkoleń w klubach piłkarskich, współpracę przy realizacji projektu szkoleniowego poprzez m.in. wyznaczenie koordynatorów projektu we wszystkich wojewódzkich związkach piłki nożnej oraz we wszystkich klubach pierwszoligowych, jak również zapewnienie skutecznej organizacji oraz monitoringu realizacji szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich klubach I ligi i zagwarantowanie efektywnej współpracy z przedstawicielami klubów uczestniczących w szkoleniach antykorupcyjnych.
- 4) Ze strony spółki **Ekstraklasa** zagwarantowanie efektywnej współpracy w opracowaniu materiałów programowych i szkoleniowych dla antykorupcyjnych szkoleń w klubach piłkarskich, współpracę przy realizacji projektu szkoleniowego poprzez m.in. wyznaczenie koordynatorów projektu we wszystkich szesnastu klubach Ekstraklasy, zapewnienie skutecznej organizacji oraz monitoringu realizacji szkoleń antykorupcyjnych we wszystkich klubach Ekstraklasy i zagwarantowanie współpracy z przedstawicielami klubów uczestniczących w szkoleniach antykorupcyjnych.

Ponadto wszyscy partnerzy projektu zobowiązali się do wzajemnej współpracy, wymiany informacji i dobrych praktyk podczas realizacji projektu oraz do promowania przedsięwzięcia, m.in. poprzez zamieszczanie odpowiednich informacji na swoich stronach internetowych.

Biorąc pod uwagę fakt, iż liczba klubów piłkarskich objętych projektem szkoleniowym jest znaczna, niezbędne było wyznaczenie koordynatorów realizacji projektu w klubach Ekstraklasy, klubach pierwszoligowych i drugoligowych oraz Komendach Wojewódzkich Policji, a także wojewódzkich związkach piłki nożnej. W związku z tym w 2018 roku wskazano łącznie 88 koordynatorów projektu, którzy m.in. mieli pełnić rolę „liderów” szkoleniowych, prowadząc zajęcia szkoleniowe dla młodych zawodników w wieku od 15 do 18 lat w klubach piłkarskich na własnym terenie.

W dalszej kolejności Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Komendą Główną Policji przeprowadziło szkolenia centralne skierowane do wszystkich koordynatorów realizacji projektu, w których uczestniczyło łącznie 75 osób. Szkolenia miały na celu przygotowanie uczestników pod kątem merytorycznym i dydaktycznym do samodzielnego prowadzenia zajęć antykorupcyjnych we własnych klubach piłkarskich.

W trakcie szkoleń centralnych zwracano również uwagę na kwestię udziału środowiska piłkarskiego, a przede wszystkim młodych piłkarzy, w zakładach wzajemnych i związanymi z tym ograniczeniami prawnymi, szczególnie wynikającymi z przepisów dyscyplinarnych PZPN, z uwzględnieniem możliwego ryzyka uzależnienia od gier hazardowych.

Ponadto koordynatorzy zostali wyposażeni w przygotowane na ten cel materiały szkoleniowe przeznaczone do dystrybucji w klubach, w tym profilaktyczne broszurki informacyjne, które zostały przygotowane przez MSiT i zawierają m.in. katalog zasad właściwego reagowania w przypadku zagrożenia korupcyjnego.

Zgodnie z przekazanymi sprawozdaniami (potwierdzającymi realizację szkoleń profilaktycznych) koordynatorzy przeprowadzili szkolenia antykorupcyjne w 15 klubach Ekstraklasy oraz 5 klubach pierwszoligowych i 7 drugoligowych z udziałem 1865 młodych piłkarzy. Dodatkowo w warsztatach uczestniczyli opiekunowie i trenerzy szkolenia młodzieży, a w niektórych przypadkach także zawodnicy zespołu seniorskiego prowadzonego przez dany klub.

Szkoleniowcami byli klubowi koordynatorzy projektu, których aktywnie wspierali koordynatorzy wyznaczeni w Komendach Wojewódzkich Policji, a pomocniczo także w wojewódzkich związkach piłki nożnej.

Analizując wyniki sprawozdań z przeprowadzonych szkoleń, można stwierdzić, że zajęcia w klubach piłkarskich były prawidłowo zorganizowane i przeprowadzone z należytą starannością. Zajęcia były prowadzone w formach wykładowej i warsztatowej. Wypowiedzi szkoleniowców ilustrowały przygotowane przez MSiT prezentacja multimedialna, materiały filmowe oraz broszurki profilaktyczne.

Szkoleniowcy, również dzięki warsztatom centralnym, dysponowali niezbędną wiedzą merytoryczną i dydaktyczną, przez co skutecznie nawiązywali kontakt z uczestnikami oraz inspirowali ich do aktywnego udziału w zajęciach.

Należy dodać, że szczególne zainteresowanie uczestników wzbudzały prezentowane materiały filmowe.

W 2018 r. szkolenia odbyły się w następujących klubach piłkarskich:

Klub	Data szkolenia	Liczba uczestników	Liczba ankietowanych
Ekstraklasa – 1100 uczestników			
Jagiellonia Białystok	1.03.2018 r.	56	55
TS Podbeskidzie Bielsko-Biała	24.04.2018 r.	50	50
MKS Sandecja Nowy Sącz	13.03.2018 r.	174	174
KGHM Zagłębie Lubin	12.03.2018 r.	35	35
Śląsk Wrocław	13.03.2018 r.	23	22
Wisła Kraków	5.03.2018 r.; 9.03.2018 r.; 13.03.2018 r.	132	53
Korona Kielce	14.03.2018 r.	117	80
Piast Gliwice	14.03.2018 r.	141	141
Lech Poznań	20.03.2018 r.	35	35
Termalica Bruk-Bet Nieciecza	21.03.2018 r.	25	25
Górnik Zabrze	7.03.2018 r.	50	47
Arka Gdynia SSA	13.03.2018 r.	75	75
Pogoń Szczecin	17.04.2018 r.	32	36
Lechia Gdańsk	30.04.2018 r.	74	23
Wisła Płock SA	24-26.04.2018 r.	81	63
Razem		1100	914

Klub	Data szkolenia	Liczba uczestników	Liczba ankietowanych
I liga – 250 uczestników			
MKP Pogoń Siedlce	5.04.2018 r.	60	58
Raków Częstochowa	18.04.2018 r.	29	23
Chrobry Głogów	8.04.2018 r.	76	-
Miedź Legnica	5.04.2018 r.	25	25
Tyski Sport SA	12.03.2018 r.	60	49
Razem		250	155

Klub	Data szkolenia	Liczba uczestników	Liczba ankietowanych
II liga – 515 uczestników			
Gwardia Koszalin	17.04.2018 r.	52	52
ŁKS Łódź	9.04.2018 r.	72	65
ROW 1964 Rybnik	16.04.2018 r.	94	94
KS Rozwój Katowice	26.04.2018 r.	67	56
Błękitni Stargard	12.04.2018 r.	62	62
GKS Bełchatów SA	16.04.2018 r.	111	36
KS Legionovia KZB Legionowo	4.04.2018 r.	57	-
Razem		515	365

Treści i materiały szkoleniowe

Materiały szkoleniowe prezentowane podczas zajęć opracowano w MSiT z wykorzystaniem danych udostępnionych przez organizacje: Transparency International, SportAccord, Deutsche Fußball Liga GmbH oraz Institut de Relations Internationales et Stratégiques (IRIS).

Program zajęć szkoleniowych uwzględniał prezentację zasad i dobrych praktyk, które mogą ułatwić młodym piłkarzom unikanie zagrożeń korupcyjnych w dalszej karierze sportowej oraz umożliwią kształtowanie właściwej postawy w podobnych sytuacjach.

Należy podkreślić, że treści programowe, dostosowane do wieku uczestników, służyły promocji zachowań zgodnych z zasadami uczciwości rywalizacji sportowej. Jednocześnie miały na celu podnoszenie świadomości młodych sportowców odnośnie negatywnego wpływu zachowań korupcyjnych oraz przypadków ustawiania meczów piłkarskich na wizerunek sportu.

Wspomniany zbiór zasad został opublikowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki w postaci ulotki profilaktycznej, dystrybuowanej wśród uczestników szkoleń. Zawiera ona przykłady asertywnego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego i propozycji ustawiania meczów piłkarskich. Ulotka zachęca również do zgłaszania właściwym organom Policji zaobserwowanych przez młodych zawodników zdarzeń, które mogą mieć charakter korupcyjny.

Projekt edukacyjny w zakresie przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich prowadzony wspólnie przez:

Byłeś świadkiem korupcji sportowej? Zgłoś to!

Przyłącz się do nas!
Bądź przeciwko korupcji w sporcie!

Pamiętaj o zasadach!

1. Nie ufaj ludziom, którzy coś Ci obiecują!
2. Nie ujawniaj informacji, dotyczących Twojego sportu!
3. Nie odwiedzaj zakładów dotyczących Twojego sportu!
4. Nie przyjmuj żadnych nieoczekiwanych korzyści w związku z Twoją działalnością sportową!
5. Jeśli otrzymasz propozycję korupcyjną lub zostaniesz poproszony o zmianę wyniku meczu – powiedz stanowczo „NIE”!

Pamiętaj, jeśli masz jakiekolwiek wątpliwości dotyczące korupcji w sporcie, ustawiania zawodów sportowych, czy zakładów wzajemnych, poproś kogoś o pomoc, zapytaj, albo skontaktuj się z właściwymi organami. Lepiej zadać trudne pytanie, niż działać niezgodnie z prawem!

Projekt edukacyjny w zakresie przeciwdziałania korupcji i ustawianiu zawodów sportowych w klubach piłkarskich
prowadzony wspólnie przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, Komendę Główną Policji, Polski Związek Piłki Nożnej oraz spółkę Ekstraklasa SA.

Fot. front ulotki

Korupcja w sporcie – czym jest?

Korupcja w sporcie, a w szczególności manipulowania zawodami sportowymi, to obok dopingu jedno z najbardziej niebezpiecznych zagrożeń dla współczesnego sportu. Narusza fundamentalne wartości promowane na przestrzeni sportu, takie jak uczciwość, zasady fair play, czy przeciwnierówności uczciwych współzawodniczących. Manipulowanie zawodami sportowymi to forma sportowego oszustwa, która prowadzi do wypaczenia idei nieprzezwycięzalności zawodów sportowych.

Ustawianie zawodów sportowych przybiera współcześnie formę bardzo dobrze zorganizowanego przestępczego procederu, gdzie często wpływ na wynik czy przebieg zawodów nie jest celem samym w sobie, a sposobem na osiągnięcie dochodu czy wygraną zawodnych pieniędzy: dzieje się zaskakująco bukmacherskim. Niezwykle procederem tym zajmują się zorganizowane grupy przestępcze.

Jak uniknąć korupcji? Jak się zachować?

- 1) Nie ufaj ludziom, którzy coś Ci obiecują!**
W bezczesnym otoczeniu zawodników bardzo często pojawiają się osoby zainteresowane adresowaniem korzyści z tej znajomości. Bynajmniej, że składają obietnice bez pokrycia. Ich intencją może być pozyskanie zaufania zawodnika, a potem jego wykorzystanie poprzez nakłonienie do udziału w korupcji. Pamiętaj, jeśli ktoś obiecuje Ci karierę sportową, a w zamian oczekuje Twojego udziału w korupcji, nie ufaj takim osobom! Najlepiej wyeliminuj je ze swojego otoczenia.
- 2) Nie ujawniaj informacji dotyczących Twojego sportu!**
Jako zawodnik często dysponujesz informacjami, które są niedostępne dla opinii publicznej. Znasz szczegóły każdego meczu, wiesz więcej niż inni na temat formy prezentowanej przez kolegów, na treningu czy o ich kontaktach. Informacje na ten temat mogą być wykorzystane przez osoby postronne do celów bukmacherskich.
Pamiętaj, nie jest problemem to, że dysponujesz wewnętrznymi informacjami dotyczącymi Twojej drużyny – to naturalne. Od Ciebie jednak zależy, jak informacje te wykorzystasz? Uważaj z kim i na jaki temat rozmawiasz.
- 3) Nie obstawiaj zakładów dotyczących Twojego sportu!**
Zawodnik nie powinien brać udziału w zakładach wzajemnych dotyczących współzawodniczenia, w którym uczestniczy, a zasadniczo nie powinien obstawiać żadnych zawodów w swoim sporcie. Niektóre federacje, w tym piłkarskie, a w ślad za nimi Polski Związek Piłki Nożnej, w swoich regulaminach dyscyplinarnych wprowadziły zakaz obstawiania wybranych bądź wszystkich zawodów w tym sporcie.
Pamiętaj, jeśli mecz, w którym uczestniczysz, czy dany mecz możesz obstawiać, nie podobny ryzyko, nie coby tego! Zalecamy, żebyś w ogóle nie korzystał z usług bukmacherskich, ponieważ cenią na tym Twoją autorytet i wiarygodność jako zawodnika!
- 4) Nie przyjmuj żadnych nieoczekiwanych korzyści w związku z Twoją działalnością sportową!**
Na zawodnika, zwłaszcza kiedy osiąga sportowe sukcesy, czyhają pokusy. Obcość oferuje różne przysługi i korzyści. Może to być rabat na zakup samochodu, czy drobny sprzęt elektroniczny. Bywa, że zawodnik nie zauważa, jak zaczyna systematycznie korzystać ze wsparcia osoby, czy grupy osób, których intencje nie zawsze muszą być czyste.
Pamiętaj, nie ma nic za darmo! Jeśli ktoś ofiarowuje Ci wartościowe prezenty, czy oferuje korzyści w związku z Twoją działalnością sportową, jest wielce prawdopodobne, że będzie chciał coś w zamian. Może to być sposób na zmuszenie Ciebie do przyjęcia oferty korupcyjnej.
- 5) Jeśli otrzymasz propozycję korupcyjną lub zostaniesz poproszony o manipulowanie meczu – powiedz stanowczo „NIE”!**
Przyjęcie propozycji korupcyjnej i ustawienie wyniku zawodów sportowych stanowi w Polsce przestępstwo. Zawodnik, który dopuścił się takiego czynu, ponosi również odpowiedzialność dyscyplinarną. Zawsze wpływa to katastrofalnie na jego karierę, a widać szybko zarobionych pieniędzy zmienia się w rzeczywistość bez pracy i ze zniszczoną reputacją.
Pamiętaj, nigdy nie prowokuj sytuacji, w których ktoś może uznać, że jesteś skłonny przyjąć propozycję korupcyjną. Jeśli jednak do takich sytuacji dojdzie, powiesz stanowczo nie i poinformuj osoby w Twoim otoczeniu o każdym tego typu zdarzeniu!

O czym powinienes pamiętać?

- Nie możesz brać udziału w zakładach wzajemnych, jeśli nie ukończyłeś 18 lat!
- Nie tylko Ty, ale i Twoja rodzina oraz najbliżsi znajomi nie powinni brać udziału w zakładach wzajemnych, bo wpływa to na Twój wizerunek!
- Jeśli mecz jakiegokolwiek ważności, czy byłbyś świadkiem korupcji, zgłoś to komuś ze swojego otoczenia. Przekazaj tę informację, bo może się okazać, że to Ty będziesz posądzony o przyjęcie oferty korupcyjnej, nawet jeśli nie miałeś takiego zamiaru!
- O każdym przypadku korupcji powinienes zawiadomić Policję.
To Twój społeczny obowiązek! Pamiętaj, że możesz to zrobić anonimowo. Masz też pełną świadomość, że wymaga tego regulamin dyscyplinarny Polskiego Związku Piłki Nożnej!
- Nie bój się, że Twoje otoczenie posądzi Cię o kłótnię, czy donosicielstwo. Nie ma nic złego w informowaniu o przestępstwie!
- Korupcja to nie tylko kwestia odpowiedzialności karnej czy dyscyplinarnej, to przede wszystkim sprawa Twojego sumienia!

Fot. wewnętrzna część ulotki

Zajęcia prowadzono zgodnie z następującym programem:

- 1) Ogólna charakterystyka zjawiska korupcji w sporcie, w tym manipulowania zawodami piłkarskimi.
- 2) Zjawisko korupcji w sporcie w ujęciu historycznym – przykłady afer korupcyjnych w piłce nożnej.
- 3) Przepisy karne dotyczące korupcji w sporcie.
- 4) Przepisy dyscyplinarne dotyczące korupcji w sporcie.
- 5) Kodeks postępowania w przypadku zagrożeń korupcyjnych.

Efekty szkolenia:

Uczestnikom szkoleń przekazywano podstawową wiedzę w zakresie:

- charakterystyki zjawiska korupcji w sporcie, w tym manipulowania zawodami sportowymi,
- odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej za działania korupcyjne,
- praktycznych umiejętności asertywnego reagowania w sytuacji korupcyjnej i propozycji ustawiania meczów piłkarskich.

4. Ewaluacja szkoleń

W celu weryfikacji rezultatów szkolenia oraz oceny skuteczności i wartości projektu szkoleniowego przeprowadzono ewaluację zajęć szkoleniowych. Wykorzystano do tego celu formularz ankiety ewaluacyjnej, opracowany wspólnie z partnerami projektu, który pozwolił w sposób anonimowy zebrać informacje umożliwiające ocenę organizacji zajęć i przekazywanych w ich trakcie treści.

Ankiety wypełniło 1429 osób uczestniczących w szkoleniach. Większość uczestników szkoleń wyraziło pozytywną opinię na temat realizowanych zajęć oraz wskazało znaczną przydatność treści przekazywanych w trakcie zajęć szkoleniowych, a zwłaszcza przykładów właściwych zachowań w sytuacjach korupcyjnych.

Ponadto warto zwrócić uwagę na następujące wnioski z ankiet ewaluacyjnych:

- a) należy wskazać, że 110 (7,7%) ankietowanych potwierdziło osobisty kontakt z korupcją w sporcie, co wskazuje na potrzebę kontynuacji profilaktycznych działań szkoleniowych skierowanych do młodych piłkarzy;
- b) 260 młodych sportowców (18,2%) wskazało, że brali udział w zakładach wzajemnych, w tym 243 osoby w zakładach wzajemnych dotyczących piłki nożnej;
- c) 75,8% uczestników przyznało najwyższe oceny zajęć szkoleniowych;
- d) 73,3% ankietowanych sportowców potwierdziło znaczną przydatność przekazywanych informacji;
- e) 67,8% uczestników wysoko oceniło sposób prowadzenia zajęć;
- f) 78,4% uczestników szkoleń potwierdziło, że po przeprowadzonym szkoleniu będą wiedzieć jak się zachować w sytuacji korupcyjnej.

Główne uwagi uczestników zajęć dotyczące ich przebiegu:

- a) wskazana jest kontynuacja projektu, gdyż program i materiały szkoleniowe są bardzo potrzebnymi i ciekawymi zagadnieniami;
- b) wskazano aby podobne szkolenia organizowane były kilka razy w roku;
- c) oczekiwane jest większe wykorzystanie multimedialnych prezentacji, filmów szkoleniowych, przykładów zachowań korupcyjnych;
- d) przydatne mogą być spotkania ze sportowcami, opowiadającymi o problemie;
- e) wskazane jest również przygotowanie szkolenia profilaktycznego dla młodszych sportowców;
- f) oczekiwane są rzeczywiste przykłady dotyczące krajowej piłki nożnej;
- g) wskazane jest aktualizowanie treści i materiałów szkoleniowych;
- h) wskazana jest większa liczba przykładów ujawnionych przypadków manipulowania sportem.

Najczęstsze komentarze prowadzących zajęcia:

- a) młodzi sportowcy uznają przeprowadzone szkolenia za przydatne;
- b) rozważyć zaproszenie do udziału w zajęciach sportowców, których przekaz nadawałby materiałom autentyczności;
- c) korzystna jest coroczna aktualizacja materiałów szkoleniowych;
- d) szkolenia cieszyły się dużym zainteresowaniem. Można było zaobserwować oczekiwanie pogłębienia przekazywanej wiedzy;
- e) uczestnicy oczekują wskazówek dotyczących reguł postępowania;
- f) podstawowe cele szkolenia zostały osiągnięte – młodzi piłkarze otrzymali dawkę wiedzy na temat korupcji w sporcie i jej negatywnego wpływu na wizerunek sportu;
- g) uczestnicy doskonalili umiejętność asertywnego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego;
- h) niezbędne jest kontynuowanie tego typu szkoleń.

Najczęściej wskazywane przez ankietowanych propozycje przeciwdziałania korupcji w sporcie i zjawisku ustawiania meczów piłkarskich:

- a) większy nacisk w zapisach kontraktowych dotyczący zakładów bukmacherskich;
- b) nagłaśnianie spraw związanych z korupcją w sporcie;
- c) poprawa skuteczności w przeciwdziałaniu ustawianiu zawodów sportowych;
- d) wprowadzenie bardzo surowych kar za zachowania korupcyjne, zwiększenie kar pieniężnych, wykluczenie ze sportu osób powiązanych z korupcją, dożywotnie dyskwalifikacje;
- e) cykliczne kampanie edukacyjne, reklamowe dotyczące przeciwdziałania korupcji i ustawianiu meczów piłkarskich dla zawodników grup młodzieżowych;
- f) spotkania młodych zawodników z piłkarzami, sportowcami, autorytetami;
- g) prowadzenie szkoleń profilaktycznych dla młodych sportowców;
- h) likwidacja zakładów bukmacherskich;
- i) promocja etycznych wzorców;
- j) prowadzenie spotkań z osobami ze świata sportu, które doświadczyły korupcji;
- k) wzmożony nadzór nad rozgrywkami, klubami, działaczami i zawodnikami;
- l) prowadzenie zajęć o tematyce antykorupcyjnej dla młodzieży w klubach piłkarskich.

Poniżej zamieszczono zbiorcze zestawienia odpowiedzi na pytania ankietowe:

1. Oceń, zaznaczając wybraną kratkę (zastosowano skalę od 1–ocena najslabsza do 5–ocena najwyższa)

	1	2	3	4	5
Treść zajęć:	7	25	157	499	549
Przydatność informacji:	9	33	165	398	650
Sposób prowadzenia:	12	56	176	390	615
Ocena ogólna zajęć:	4	20	146	503	572

2. Uczestnicy zaznaczający wybrane odpowiedzi

	TAK	NIE	TRUDNO POWIEDZIEĆ
Jak uważasz, czy spotkałeś się już osobiście z przypadkami korupcji w sporcie?	110 (7,7%)	1012	130
Czy kiedykolwiek brałeś udział w zakładach wzajemnych?	260	932	36
Jeśli tak, czy dotyczyły one piłki nożnej?	243	647	34
Czy działania takie, jak to szkolenie, są w Twojej opinii przydatne w zwalczaniu korupcji w sporcie?	992 (69,4%)	174	86
Czy po szkoleniu będziesz wiedział jak się zachować w sytuacji korupcyjnej?	1121 (78,4%)	51	78

V. Wnioski dotyczące dalszych działań:

1. Wskazane jest wdrażanie projektu szkoleniowego w klubach piłkarskich niższych klas rozgrywkowych z uwagi istniejący odsetek ankietowanych uczestników, którzy potwierdzili osobisty kontakt z przypadkami korupcji w sporcie.
2. Wskazaniem do kontynuacji powyższego projektu szkoleniowego jest także odsetek młodych piłkarzy, którzy potwierdzili udział w zakładach bukmacherskich dotyczących sportu.
3. Czynnikiem determinującym kontynuację projektu szkoleniowego jest przede wszystkim możliwość podnoszenia świadomości młodych sportowców odnośnie zjawiska manipulowania zawodami piłkarskimi, konsekwencji karnych i dyscyplinarnych oraz negatywnego wpływu zjawiska na wizerunek sportu.
4. Wskazane rozważenie możliwości wdrożenia innowacyjnych rozwiązań szkoleniowych np. w postaci e-learningu.
5. Wskazane dążenie do podjęcia działań w zakresie wypracowania mechanizmu poufnego zgłaszania przypadków manipulowania zawodami sportowymi, a nawet ich sygnalizowania („whistleblowing”).
6. Działania podejmowane w ramach projektu wpisują się w treści określone w Rządowym Programie Przeciwdziałania Korupcji na lata 2018–2020.

IV. Projekt szkoleniowy skierowany do kadry zarządczej polskich związków sportowych, mający na celu przeciwdziałanie korupcji w obszarze zarządzania sportem.

Projekt jest realizowany wspólnie przez Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym. Przedsięwzięcie przewiduje organizację szkoleń dla kadry zarządzającej wszystkich polskich związków sportowych, w tym przede wszystkim prezesów i sekretarzy generalnych. Nadrzędnym celem szkolenia jest przeciwdziałanie korupcji w obszarze zarządzania sportem, szczególnie w kontekście zarządzania w organizacji sportowej oraz przygotowania i przeprowadzenia wielkich imprez sportowych.

W latach 2015 oraz 2016 przeprowadzono szkolenia skierowane do wszystkich polskich związków sportowych (dalej: PZS), w których wzięło udział łącznie 82 przedstawicieli, reprezentujących 54 PZS.

Natomiast w 2018 r. przeprowadzono, wspólnie z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, szkolenie profilaktyczne mające na celu przeciwdziałanie korupcji w sporcie, a zwłaszcza w obszarze zarządzania sportem. W szkoleniu wzięło udział 40 uczestników, w tym przedstawiciele 34 polskich związków sportowych. W trakcie szkolenia przedstawiono zagadnienia dotyczące zjawiska manipulowania zawodami sportowymi, omówiono główne zagrożenia korupcyjne w sporcie, a także przedstawiono wyniki analizy zjawiska korupcji w sporcie w środowisku sportowym w Polsce. Ponadto omówiono zagadnienia wynikające z postanowień Konwencji Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi.

V. Działania badawcze

W 2014 r. zlecono przygotowanie pierwszego raportu pt. „Korupcja w sporcie. Przegląd literatury przedmiotu, badań empirycznych oraz dokumentów” w celu określenia skali tego zjawiska, istniejących problemów oraz ewentualnych rozwiązań.

W wyniku rekomendacji określonych w raporcie z 2014 r. Ministerstwo Sportu i Turystyki zleciło w 2018 r. przeprowadzenie pogłębionej diagnozy mającej na celu analizę zjawiska korupcji w środowisku sportowym, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska manipulowania zawodami sportowymi.

W efekcie dogłębnej analizy opracowano raport końcowy pn. „Zjawisko korupcji w środowisku sportowym. Analiza w oparciu o dane empiryczne”, który został opublikowany w 2018 roku.

VI. Działania wynikające ze współpracy międzynarodowej.

1. Obecnie jedyną umową międzynarodową wielostronną, która traktuje bezpośrednio o zwalczaniu manipulowania zawodami sportowymi jest Konwencja Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi, która została przyjęta 18 września 2014 r.

Polska podpisała Konwencję Rady Europy w sprawie zwalczania manipulowania zawodami sportowymi 7 lipca 2015 r., zatem popiera cele oraz sposób ich realizacji wyrażony w Konwencji.

Celem konwencji jest zwalczanie manipulowania zawodami sportowymi służące ochronie uczciwości w sporcie i etyce sportowej w zgodzie z zasadą autonomii sportu.

Prace związane z powyższą problematyką prowadzone są przez, powołaną przy Radzie Europy, międzynarodową grupę ekspercką pn. „Grupa Kopenhaska”, która skupia kraje z funkcjonującą wspomnianą platformą krajową.

Ministerstwo Sportu i Turystyki jest zaangażowane w prace Grupy Kopenhaskiej, podejmując działania, mające na celu utworzenie Platformy Krajowej, która zgodnie

z art. 13 Konwencji, zakłada koordynowanie działań w obszarze zwalczania manipulowania zawodami sportowymi.

W związku z powyższym utworzono nieformalną grupę operacyjną, składającą się z przedstawicieli właściwych ministerstw, organów ścigania, podmiotów sportowych oraz operatorów zakładów wzajemnych. Nadrzędnym zadaniem powołanej grupy jest m.in. monitorowanie nietypowych i podejrzanych zakładów wzajemnych dotyczących dużych przedsięwzięć sportowych, w tym np. Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej w Rosji w 2018 r., Mistrzostwa Europy w Piłce Ręcznej w 2018 roku.

Ogólnym celem wymienionej grupy operacyjnej jest zwalczanie manipulowania zawodami sportowymi służące ochronie uczciwości w sporcie i etyki sportowej.

Najważniejsze działania utworzonej grupy w 2018 r.:

- a) monitorowanie meczów grupy H, w skład której wchodziła reprezentacja Polski, podczas Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w Rosji;
 - b) monitorowanie meczów rozgrywanych w trakcie Mistrzostw Europy w Piłce Ręcznej Kobiet we Francji. Polska znalazła się w Grupie A (Dania, Serbia, Szwecja, Polska), której mecze monitorowała Platforma Krajowa Danii, a grupa operacyjna dodatkowo współpracowała w monitorowaniu powyższych meczów;
 - c) gromadzenie, a także rozpowszechnianie wśród właściwych podmiotów informacji dotyczących zjawiska manipulowania zawodami sportowymi;
 - d) utrzymywanie współpracy międzynarodowej, w tym m.in. z Grupą Kopenhaską, skupiającą funkcjonujące platformy krajowe innych krajów europejskich.
2. Ponadto Ministerstwo Sportu i Turystyki uczestniczyło w przedsięwzięciach prowadzonych w ramach projektu wspólnego Komisji Europejskiej i Rady Europy „KCOOS+ Keep Crime Out Of Sport”. Powyższy projekt ma na celu podnoszenie świadomości uczestników odnośnie zjawiska manipulowania zawodami sportowymi, zwłaszcza na potrzeby zakładów wzajemnych oraz promowanie postanowień Konwencji Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi.

Ministerstwo Sportu i Turystyki wspólnie z Radą Europy przeprowadziło międzynarodowe Seminarium Regionalne, które odbyło się 10–11 września 2018 r. w COS „Torwar” w Warszawie. W Seminarium uczestniczyło łącznie 36 osób.

Seminarium skierowane było do przedstawicieli krajów Grupy Wyszehradzkiej (V4: Polska, Węgry, Czechy, Słowacja) oraz dodatkowo Bułgarii. W powyższych krajach różne są etapy wdrażania Konwencji Rady Europy w sprawie manipulowania zawodami sportowymi (szczegóły na portalu Rady Europy). Ponadto różny jest poziom zaawansowania w stanowienie platformy krajowej, określonej postanowieniami Konwencji Macolin. Kraje uczestniczące w seminarium podejmują działania mające na celu utworzenie platformy krajowej, koordynującej działania w obszarze zwalczania manipulowania zawodami sportowymi.

Powyższe seminarium prowadzono w ramach projektu Rady Europy KCOOS+ (Keep Crime out of Sport plus).

Wspomniany projekt koordynowany jest przez Wydział Konwencji Sportowych Rady Europy, a jego partnerami są m.in. Interpol, Międzynarodowy Komitet Olimpijski, Światowe Stowarzyszenie Loterii, Europejskie Stowarzyszenie Loterii, FIFA, UEFA, R3 and Partners Consulting.

Przedsięwzięcie jest wkładem Ministerstwa Sportu i Turystyki w realizację projektu KCOOS+, który zakłada udział zaangażowanych państw.

VII. Działania informacyjne

1) Przygotowanie materiałów szkoleniowych zawierających m.in. katalog zasad właściwego reagowania w przypadku zagrożenia korupcyjnego.

W ramach działań mających na celu utrwalanie zasad właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia korupcyjnego, Ministerstwo Sportu i Turystyki opracowało i opublikowało 5000 sztuk broszurek profilaktycznych zawierających zbiór zasad i dobrych praktyk, które mogą ułatwić młodym piłkarzom unikanie zagrożeń korupcyjnych w dalszej karierze sportowej oraz umożliwią kształtowanie postawy asertywnego reagowania w podobnej sytuacji.

Wspomniane ulotki profilaktyczne dystrybuowano wśród młodych sportowców uczestniczących w szkoleniach w ramach antykorupcyjnych projektów szkoleniowych.

VII. Wskaźniki realizacji

Poniżej zestawiono wskaźniki realizacji projektów szkoleniowych w 2017 r., zgodnie z założeniami przyjętymi w Programie Ministra Sportu i Turystyki pt. „Nie bądź pionkiem w grze!”.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość planowana	Wartość osiągnięta	Główne realizowane działania	Uwagi i komentarze
Projekt szkoleniowy w szkołach mistrzostwa sportowego					
1.	Liczba szkół mistrzostwa sportowego objętych w danym roku projektem (w tym również szkół prowadzących szkolenie w więcej niż jednym sporcie).	5	7	W ramach tegorocznej edycji projektu przeprowadzono 10 sesji szkoleniowych w siedmiu szkołach mistrzostwa sportowego (w Ostrowcu Świętokrzyskim, Aleksandrowie Łódzkim, Kielcach, Gdańsku, Władysławowie, Warszawie, Zielonej Górze).	W tegorocznej edycji w szkołach mistrzostwa sportowego wyrażano chęć kontynuowania projektu szkoleniowego, a ponadto 4 SMS przystąpiły do jego kontynuacji.
2.	Liczba koordynatorów projektu w szkołach mistrzostwa sportowego.	5	Wdrożono ideę kontynuacji projektu w zaangażowanych SMS		
3.	Liczba uczniów szkół mistrzostwa sportowego uczestniczących w danym roku w sesjach szkoleniowych w ramach projektu.	150	395		
Projekt szkoleniowy w klubach piłkarskich					
1.	Liczba klubów piłkarskich uczestniczących w danym roku w projekcie (organizujących sesje szkoleniowe z udziałem zawodników w wieku 15-18 lat)	52	27	<ul style="list-style-type: none"> Wyznaczono łącznie 88 koordynatorów realizacji projektu w klubach Ekstraklasy, I i II ligi oraz Komendach Wojewódzkich Policji, a także wojewódzkich związkach piłki nożnej. Liczba ulega fluktuacji. Zorganizowano szkolenia centralne, w których uczestniczyło 75 osób spośród wyznaczonych koordynatorów projektu. Opracowano i opublikowano materiały programowe oraz szkoleniowe dla cyklu szkoleń antykorupcyjnych (5000 szt.). 	Część zaangażowanych klubów nie przekazała sprawozdań z realizacji szkolenia profilaktycznego.
2.	Liczba koordynatorów projektu w klubach piłkarskich, wojewódzkich związkach piłki nożnej, Komendach Wojewódzkich Policji.	86	88		
3.	Liczba sesji szkoleniowych organizowanych w danym roku w	52	39		

	klubach piłkarskich uczestniczących w projekcie			<ul style="list-style-type: none"> • Koordynatorzy przeprowadzili szkolenia antykorupcyjne dla młodych sportowców w 15 klubach Ekstraklasy, 5 klubach pierwszoligowych oraz 7 drugoligowych, w których uczestniczyło 1865 młodych piłkarzy, • przeprowadzono ewaluację projektu. 	Podana liczba uczestników wynika z przekazanych sprawozdań.
4.	Liczba zawodników klubów piłkarskich w wieku 15-18 lat uczestniczących w danym roku w sesjach szkoleniowych organizowanych w ramach projektu	2080	1865 (89,7%)		
5.	Odsetek uczestników sesji szkoleniowych organizowanych w ramach projektu potwierdzających styczność z korupcją w sporcie	10%	7,7%		
Projekt szkoleniowy w polskich związkach sportowych					
1.	Liczba polskich związków sportowych, których kadra zarządcza uczestniczyła w danym roku w projekcie szkoleniowym	36	34	Projekt w pełni wdrożono w latach 2015-2016.	W 2015 roku zorganizowano szkolenie dla polskich związków sportowych działających w sportach olimpijskich, natomiast szkolenia skierowane do związków działających w sportach nieolimpijskich przeprowadzono w 2016 roku.
2.	Liczba uczestników (przedstawicieli kadr zarządczych polskich związków sportowych) sesji szkoleniowych organizowanych w danym roku w ramach projektu	72	40	Natomiast w 2018 roku przeprowadzono szkolenie skierowane do przedstawicieli polskich związków sportowych (głównie członkowie zarządów), które miało na celu przeciwdziałanie korupcji w obszarze zarządzania sportem, szczególnie w kontekście zarządzania w organizacji sportowej oraz przygotowania i przeprowadzenia wielkich imprez sportowych.	W 2018 roku przeprowadzono kolejne szkolenia skierowane do przedstawicieli PZS
Badania naukowe					
1.	Liczba badań naukowych w obszarze korupcji w sporcie zleconych w danym roku	0/1	1	W wyniku rekomendacji określonych w raporcie z 2014 r. pn. „Korupcja w środowisku sportowym”, Ministerstwo Sportu i Turystyki zleciło w 2018 r. przeprowadzenie pogłębionej diagnozy mającej na celu analizę zjawiska korupcji w środowisku sportowym, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska manipulowania zawodami sportowymi.	W efekcie dogłębnej analizy opracowano i opublikowano raport końcowy pn. „Zjawisko korupcji w środowisku sportowym. Analiza

				w oparciu o dane empiryczne”.	
2.	Liczba projektów szkoleniowych zakończonych coroczną oceną efektywności dokonaną na podstawie badań ankietowych uczestników projektów	3	3	Przeprowadzono ewaluację trzech projektów szkoleniowych.	
Konferencje naukowe					
1.	Liczba konferencji naukowych organizowanych w danym roku w tematyce korupcji w sporcie	1	0	Realizacja programu zakłada możliwość organizacji konferencji naukowej w cyklu rocznym (lub dwuletnim). Zdecydowano, że konferencja realizowana będzie w cyklu dwuletnim.	
Materiały informacyjne					
1.	Liczba broszur informacyjnych wydrukowanych w danym roku na potrzeby działań programu	5000	5000	Na zlecenie MSiT wydrukowano broszurki informacyjne, zawierające zbiór zasad i dobrych praktyk, wspierających młodych sportowców w unikaniu sytuacji zagrożeń korupcyjnych. Broszurki dystrybuowano wśród uczestników szkoleń.	